

2023-08-18

TJÄNSTESKRIVELSE

Dnr: KFKS-2023-00525

Motion – TikTok-förbud

Motion den 15 maj 2023 av Esa Örmä (SD)

Förslag till beslut

Kommunstyrelsens arbetsutskott föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige avslår motionen om ett generellt TikTok-förbud på kommunens tjänstetelefoner. Kommunfullmäktige noterar att det redan pågår ett arbete för att ta fram stöd och verktyg så att kommunens verksamheter, utifrån sina specifika informationstillgångar, kontinuerligt kan genomföra lämplighetsbedömningar av olika appar (däribland TikTok). Motionen är därmed färdigbehandlad.

Sammanfattning av ärendet

I motionen föreslås att Nacka kommun förbjuder appen Tiktok i tjänstetelefoner.

Utifrån redogörelsen i ärendet framgår att det redan idag finns möjligheter i kommunen att begränsa användandet av appar i de fall en det utifrån en lämplighetsbedömning finns skäl att begränsa. I en sådan lämplighetsbedömning spelar flera aspekter in. Bland annat måste en bedömning göras utifrån skyddsvärdet på informationstillgångarna som finns inom verksamheten samt resultatet av risk- och konsekvensanalys utifrån om uppgifterna kommer till kännedom av extern part (exempelvis främmande länder såsom exempelvis Kina). Särskild hänsyn måste även tas till samhällskritiska och säkerhetsskyddsklassificerade verksamheter. För att stötta chefer och medarbetare i detta komplexa arbete pågår ett arbete i kommunen för att bidra med kommunikation och vägledning i dessa frågor. Istället för att generellt förbjuda TikToK på tjänstepersonstelefoner bör kommunen fortsätta arbetet med att ta fram stöd och verktyg så att verksamheter, utifrån sina specifika informationstillgångar, kontinuerligt kan genomföra lämplighetsbedömningar av olika appar (däribland TikTok).

Förslagen i motionen

Vid kommunfullmäktiges sammanträde den 15 maj 2023 lämnade Esa Örme (SD) in en motion. I motionen föreslås att Nacka kommun förbjuder appen Tiktok i tjänstetelefoner.

Som bakgrund till förslaget i motionen anges bland annat att den sociala-medie appen Tiktok förbjudits av flera kommuner, regioner och myndigheter av säkerhetsskäl. Förbudet är baserat på den rapportering som har framkommit i öppna källor rörande hur applikationen hanterar användares information och ägarföretaget Bytedances agerande. I en enkät som TV4-nyheterna gjort uppger nästan en fjärdedel av alla 178 kommuner och regioner som svarat att Tiktok är förbjudet eller inte går att installera på arbetstelefonerna. Drygt 37 procent utreder i detta nu om appen ska förbjudas. Försvarsmakten förbjuder anställda att ha appen Tiktok i tjänstemobiler. Nu följer fler och fler myndigheter det exemplet (exempelvis Transportstyrelsen, Migrationsverket, Luftfartsverket, och Sjöfartsverket). Kriminalvården står i begrepp att förbjuda appen i närtid. Flera av myndigheterna anser också att appen inte har något med tjänsteutövningen att göra och därför inte ska finnas på telefonerna. USA, Kanada och EU-parlamentet har förbjudit Tiktok på alla statsanställdas telefoner och Vita huset stöder nu ett lagförslag som kan ge president Joe Biden makt att totalförbjuda appen i landet.

Beredning av motionen

Juridik- och kanslistaben har berett motionen samt inhämtat synpunkter från digitaliseringsstaben samt ledningsstaben.

Juridik- och kanslistabens utredning och bedömning

TikTok utifrån ett säkerhetsperspektiv

Den sociala mediappan TikTok gör det möjligt för användarna att skapa korta videor tillsammans med musik. År 2022 hade TikTok cirka tre miljoner användare i Sverige. Plattformen ägs och drivs av det kinesiska företaget ByteDance. Enligt en juridisk studie som genomförts av Europeiska dataskyddsstyrelsen (EDPB) under 2021 kräver kinesiska lagar att alla kinesiska medborgare och företag agerar som medhjälpare till underrättelsetjänsten. Detta gäller även dotterbolag som är registrerade i länder utanför Kina. Till följd av denna regel kan kinesiska myndigheter begära tillgång till personuppgifter och mottagaren kan inte neka begäran¹.

Med anledning av att TikTok ifrågasatts ur ett säkerhetsperspektiv har det i vissa länder införts restriktioner kopplat till användning av TikTok. Europaparlamentet, EU-kommissionen och EU-rådet har infört ett förbud mot TikTok på anställdas enheter.

¹ Visma Draftit – TikTok portas av allt fler offentliga aktörer, 3 maj 2023

Under våren 2023 beslutade Försvarsmakten att förbjuda anställda att ha appen Tiktok i tjänstemobiler. Fler myndigheter såsom exempelvis Transportstyrelsen, Migrationsverket, Luftfartsverket, och Sjöfartsverket har stoppat Tiktok i tjänstemobiler². Frågan har varit aktuell i Sveriges riksdag i samband med en skriftlig fråga från Björn Söder (SD) till statsrådet Carl-Oskar Bohlin (M)³. Den skriftliga frågan gällde huruvida statsrådet har för avsikt att, i likhet med Europaparlamentet, USA och Kanada, ta initiativ till att förbjuda att kinesiska spionappar, till exempel TikTok, används av statsanställda på jobbtelefoner och privata mobiltelefoner som är kopplade till deras jobbmejl och andra arbetsverktyg. Av det skriftliga svaret på frågan framgår bland annat att det i Sverige är varje enskild myndighets ansvar att utifrån sin verksamhet göra bedömningar avseende vilka åtgärder som behöver vidtas för att verksamheten ska kunna bedrivas på ett säkert sätt. Det framgår även att för myndigheter som bedriver säkerhetskänslig verksamhet, det vill säga verksamhet som är av betydelse för Sveriges säkerhet, finns regler i säkerhetsskyddslagen som innebär att behovet av olika säkerhetsskyddsåtgärder kontinuerligt ska utredas. I detta ingår att se till att de som arbetar i verksamheten har den utbildning som krävs i fråga om säkerhet. En fråga i det sammanhanget kan t.ex. vara användning av sociala medier. Regeringen anför att de arbetar kontinuerligt med att uppdatera gällande regelverk för att skydda Sverige från påverkan från främmande makt och upprätthålla skyddet för den nationella säkerheten.

TikTok bedöms inte innehålla någon skadlig kod som utgör ett direkt it-säkerhetshot mot organisationer som använder den⁴. Applikationen utgör således enligt detta resonemang en it-säkerhetsrisk enbart genom att vara ett potentiellt onödigt program som respektive organisation inte har full kontroll över. TikTok, precis som alla andra sociala-medieapplikationer, bygger på att sälja information om sina användare till företag för marknadsföring och reklam. TikTok har en begränsad tillgång till privat användarinformation om användaren väljer att inte tillåta det men möjligheten till kartläggning av både individer och aggregerade grupper kvarstår sannolikt till någon grad. Utifrån ett dataskyddsperspektiv skiljer sig inte TikTok från andra appar som transporterar uppgifter om användaren utanför EU. Det som är extra intressant för denna app är snarare dess koppling till Kina och den säkerhetspolitiska situation som detta potentiellt medför. För det fall en användare av TikTok inte aktivt begränsar tillgången till privat användarinformation kan en kartläggning av både individer och grupper av individer ske. Detta gäller flertalet sociala medieappar men skillnaden från andra appar skulle uppgifter i TikTok kunna nyttjas av kinesiska staten som pekats ut som ett säkerhetspolitiskt hot mot Sverige⁵.

² [Fler och fler myndigheter förbjuder Tiktok | SVT Nyheter](#)

³ Svar på skriftlig fråga 2022/23:409

⁴ <https://citizenlab.ca/2021/03/tiktok-vs-douyin-security-privacy-analysis/>

⁵ [Kina – ett långsiktigt och växande hot - Säkerhetspolisen \(sakerhetspolisen.se\)](#)

Nytt styrande dokument anger ramarna inom området

Den 15 augusti 2023 antogs ett nytt styrande dokument inom området - *Så här gör vi i Nacka: IT-säkerhet*. Syftet med det styrande dokumentet är att det ska utgöra en handledning med det primära syftet att förhindra störningar i kommunens gemensamma IT-miljö som kan medföra negativa konsekvenser för kommunorganisationen och/eller Nackaborna. Alla medarbetare i kommunen omfattas av dokumentet. Av avsnitt *System och programvaror* (sida 7) framgår bland annat följande;

Det är viktigt att välja appar med omsorg. Användande av vissa appar kan medföra otillbörligt röjande av information t.ex. personuppgifter och dokument. De kan också utsätta Nacka kommuns IT-miljö för risk till exempel skadlig kod. Vänd dig till din chef för lämplighetsbedömning av appar.

Vissa appar kan vara otillåtna att använda på kommunens enheter. Dessa kommuniceras via Nacka.se. Tekniska begränsningar för att förhindra användning av otillåtna appar kan införas av Digitaliseringsenheten.

Med anledning av det nya styrande dokumentet planerar digitaliseringsstaben en kommunikationsinsats för att kommunicera och stötta såväl chefer som medarbetare i frågan. I kommunen finns även en beredningsgrupp som har i uppdrag att kvalitetssäkra digitaliseringsinitiativ i linje med kommunens beslutade digitaliseringsstrategi samt att stötta verksamheten som driver dem genom att ge feedback och rekommendationer utifrån gruppens samlade kompetensområden. Beredningsgruppen som består av teamledare digitaliserings- och innovationsstöd, digital strateg, IT-arkitekt, inköpare, jurist, dataskyddsbud, informationssäkerhetssamordnare och controller har goda förutsättningar att bistå med lämplighetsbedömningar avseende appar.

Juridik- och kanslistabens samlade bedömning

En del av de organisationer som begränsat tillgången till TikTok verkar inom områden med säkerhetskänslig verksamhet eller verksamheter som arbetar med en större mängd sekretessbelagd information (exempelvis Försvarmakten och Migrationsverket). Kommunens informationstillgångar ser annorlunda ut jämfört med nämnda statliga myndigheters informationstillgångar. Kommunens elva nämnders informationstillgångar är av mycket varierande innehåll och omfattar såväl harmlösa uppgifter som uppgifter som omfattas av känsliga personuppgifter, sekretessbelagda uppgifter men även säkerhetskänsliga uppgifter. Utifrån bredden på informationstillgångar kan skyddsbehovet variera stort inom kommunen. En enhet som arbetar med sekretessbelagd eller säkerhetskänslig information har ett större skyddsbehov och behöver därför vidta särskilda åtgärder vilket bland annat kan innebära begränsning av appar på tjänstetelefon. Möjligheten att begränsa tillgången till vissa appar utifrån säkerhetsaspekt kan redan idag ske av respektive chef inom ramen för sin arbetsledande funktion och ansvaret för enhetens organisation. Av det styrande dokumentet ”Så här gör vi Nacka –

IT-säkerhet” framgår att det är viktigt att välja appar med omsorg. Det framgår även att användande av vissa appar kan medföra otillbörligt röjande av information. Medarbetare uppmanas att vända sig till sin chef för lämplighetsbedömning av appar. Det anges även att vissa appar kan vara otillåtna att använda på kommunens enheter. Tekniska begränsningar för att förhindra användning av otillåtna appar kan införas av digitaliseringsenheten. Utifrån ovan redogörelse framgår att det redan idag finns möjligheter i kommunen att begränsa användandet av appar i de fall en det utifrån en lämplighetsbedömning finns skäl att begränsa. I en sådan lämplighetsbedömning spelar flera aspekter in. Bland annat måste en bedömning göras utifrån skyddsvärdet på informationstillgångarna som finns inom verksamheten samt resultatet av risk- och konsekvensanalys utifrån om uppgifterna kommer till kännedom av extern part (exempelvis främmande länder såsom exempelvis Kina). Särskild hänsyn måste även tas till samhällskritiska och säkerhetsskyddsklassificerade verksamheter. För att stötta chefer och medarbetare i detta komplexa arbete pågår ett arbete inom digitaliseringsenheten för att bidra med kommunikation och vägledning i dessa frågor. Detta arbete kommer ske i nära samarbete med kommunens beredningsgrupp. Utifrån ovan redogörelse föreslås att förslaget om ett generellt förbud mot TikToK på tjänstepersonstelefoner avslås. Istället bör kommunen fortsätta arbetet med att ta fram stöd och verktyg så att verksamheter utifrån sina specifika informationstillgångar kontinuerligt kan genomföra lämplighetsbedömningar av olika appar (däribland TikTok).

Ekonomiska konsekvenser

Förslaget till beslut medför inga ekonomiska konsekvenser.

Konsekvenser för barn

Förslaget till beslut medför inga konsekvenser för barn.

Handlingar i ärendet

1. Tjänsteskrivelse den 18 augusti 2023
2. Motionen

Christopher Arontaus
Kanslichef
Juridik- och kanslistaben

Anneli Sagnérius
Kommunjurist
Juridik och kanslistaben